

A. Merthan Dündar

JAPONYA ARŞİVLERİNDEKİ İNGİLİZ BELGELERİNE GÖRE KIRIM MİLLİ MÜCADELE TARİHİNDEN BİR YAPRAK

A. Merthan Dündar*

Japonya arşivleri, genel Türk tarihi araştırmaları için ilgi çekici bir malzemeye sahiptir. Bu malzeme, Japonca belgelerin yanı sıra diğer milletlere ait kayıtlarla da zenginleşmiştir. Bunun en önemli sebeplerinden biri hiç şüphesiz, II. Dünya Savaşı'nı takip eden dönemde Japonya'nın ekonomik gelişmesine paralel olarak sayıları artış gösteren üniversite ve araştırma enstitülerinin, yabancı dillerdeki arşiv belgelerini büyük maddi kaynaklar ayırarak satın almasıdır.

Japon Diplomatik Arşivi'nde (*Gaikou Shiryoukan*) bulunan dosyalar arasında İngilizce, Fransızca, Almanca ve hatta Türkçe belgeler bulunduğu gibi, başka ülkelerin arşivlerine ait mikrofilimler de yer almaktadır. Bu özelliğe sahip diğer bir kurum da, Japon Meclis Kütüphanesidir (*Kokuritsu Kokkai Toshokan*). Bu kütüphanenin mikrofilm bölümünde, Amerika Birleşik Devletleri, İngiltere gibi batılı ülkelerin -başta Japonya olmak üzere- birçok Asya ülkesi ve halklarıyla ilgili olarak hazırladıkları çok yönlü raporlar bulunmaktadır. Ayrıca Japon üniversite arşivleri de, yabancı ülke belgeleri konusunda oldukça zengindir. Bu özellikleri itibarıyla *Tokyo Üniversitesi* ve *Keio Üniversitesi*

* Dr., Ankara Üniversitesi, Dil ve Tarih – Coğrafya Fakültesi, Japon Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı, Öğretim Görevlisi.

öne çıkan yüksek öğretim kurumlarıdır. Tokyo Üniversitesinde bulunan yabancı ülke arşiv kayıtları farklı birim kütüphanelerinde bulunmaktadır. Keio Ünivesitesinin Mita kampüsünde ise İngiltere, Amerika Birleşik Devletleri, Fransa, Rusya ve Almanya'ya ait belgeler toplu olarak kütüphane arşivinde yer almaktadır. Bu belgeler arasında Japonya ile ilgili olanların yanında, özellikle Türkiye ve Türk dünyası ile ilgili olanlar da ilgi çekicidir. 2001 yılında, Japonya-Türk dünyası ilişkileri konusunda yaptığımız araştırma sırasında, Keio Üniversitesinde bulunan İngiliz belgeleri içinde, özellikle Tatarların Japonlarla olan ilişkilerini içeren çok sayıda belge ile karşılaştık. Bunlar arasında en dikkat çekici olanlardan biri de, Kırım Tatarlarının liderlerinden *Cafer Seydahmet (Kırimer)*'in, İngiliz hükümeti ile yaptığı yazışmaları barındıran dosyadır. F.O 371/4007¹ numaralı bu dosya 1919 yılına ait olup, içinde Cafer Seydahmet'in, *Kırım Tatar Parlamentosu Başkanı* sıfatıyla İngiliz hükümetine tanınma konusunda yaptığı başvurular ve İngiliz hariciyesinin bu konuyla ilgili olarak yaptığı iç yazışmalar bulunmaktadır.² Toplam 72 sayfadan oluşan bu belgelerin, 21 sayfası İngilizce, 51 sayfası ise Fransızcadır.

Rus işgalinin ardından, özellikle 19. yüzyılın ikici yarısından başlayarak Kırım Tatarları, hakları ve özgürlükleri için mücadele etmişlerdir. Bu süreçte öne çıkan şahsiyetlerden biri de, hiç şüphesiz Cafer Seydahmet Kırimer'dir.³ O ve *Çelebi Cihan, Abdülhakim Hilmi, Alimseyit Cemil, Abdürrahim "Sükuti", Abdi Zekai Tölev, Habibullah Temircan Odabaş, Yakup Seytabdullah Kerçi* gibi arkadaşları daha İstanbul'da öğrenim görürken, Kırım Tatarlarının haklarını savunmak üzere örgütlenmeye başlayarak *Kırım Talebe Cemiyetini* kurmuşlardır.⁴ Bunu takiben, 1909 yılının sonlarında Cafer Seydahmet Bey'in de bulunduğu bir grup öğrenci tarafından, siyasi amaçlı bir yeraltı teşkilâtı olan *Vatan Cemiyeti* kurulmuştur.⁵ Kırimer, daha sonra kaçmak zorunda kaldığı Paris'teki Sorbonne Üniversitesinde yaptığı hukuk tahsili boyunca da, aktif olarak faaliyetlerini sürdürmüş, 1914 yılında I. Dünya Savaşının başlamasıyla Türkiye üzerinden Kırım'a dönerek arkadaşlarıyla durum değerlendirmesi yapmıştır.⁶ 1917 Rus İhtilalinin ardından o ve arkadaşları, ilerde olabilecek

¹ Keio Üniversitesi Mikrofilm Bölümü, British Foreign Office, Year 1919, Reel 41, Volume: 4007.

² Bu dosyadan başka F.O 371/3350 numaralı dosya da, yine Kırım Tatarlarıyla ilgilidir ve Kırım Tatar Meclisi Başkanı sıfatıyla *S. Ayvazoff* tarafından imzalanmış yazışmaları içermektedir. Simferopol 15 October 1918 tarihli bu dosyada da, Fransızca mektuplar yer almaktadır. Halen bu iki dosyanın tercümelemleri devam etmekte olup en kısa sürede Kırım Tatar liderlerinin İngiltere hükümeti ile yaptıkları yazışmalar, orjinalleriyle beraber neşredilecektir.

³ Cafer Seydahmet Kırimer, *Bazı Hatıralar*, Emel Türk Kültürünü Araştırma ve Tanıtma Vakfı, 1993, İstanbul, s. 59. Cafer Seydahmet Kırimer'in hayatı ve faaliyetlerinin kısa bir özeti için bkz. *Cafer Seydahmet Kırimer'in Günlüğü*, Haz: İsmail Otar - Ömer Özcan, Polatlı Kırım Türkleri Kültür ve Dayanışma Derneği, 2003, Ankara, s. I-XIII.

⁴ Hakan Kırımlı, *Kırım Tatarlarında Millî Kimlik ve Millî Hareketler (1905 - 1916)*, Türk Tarih Kurumu Yayınevi, 1996, Ankara, s. 187.

⁵ Cafer Seydahmet Kırimer, *Bazı Hatıralar*, Emel Türk Kültürünü Araştırma ve Tanıtma Vakfı, 1993, İstanbul, s. 59.

⁶ *Ibid.*, s. 116 - 123.

barış görüşmeleri sırasında Kırım Tatarlarının haklarını hukuken de savunabilmek amacıyla, milli bir kurultay toplanmasını düşünmüş ve daha sonra bağımsız bir hükümet kurulmasına karar vermişlerdir.⁷ 9 Aralık'ta başlayan kurultayda yapılan değerlendirmeler ve toplantılar sonunda, 13 Aralık 1917'de 18 maddelik anayasa oylanmış ve 16. maddede yazıldığı üzere *Kırım Halk Cumhuriyeti* ilân edilmiştir. Kırım, cumhuriyetin parlamentosunda onaylanan tasarıyla, Dışişleri ve Milli Savunma Bakanı olarak atanmıştır.⁸

Kırım'da bulunan Bolşevik kuvvetlerle yapılan mücadelenin kaybedilmesiyle⁹ Türkiye'ye giden Kırım, bölgenin Almanlar tarafından ele geçirilmesi üzerine tekrar Kırım'a dönmüştür. 1918'de Almanların yenilerek Kırım'ı boşaltmasıyla 1919'da bir daha Türkiye'ye gelmiş, 1920'de ise İngiliz Yüksek Komiserliğinin talebi ile Türk polisi tarafından tutuklanarak yurt dışına çıkarılmıştır. Bu olaydan sonra İsviçre'nin Lozan şehrine yerleşen Kırım'ın, mücadelesine buradan devam etmeye çalıştığını görüyoruz.¹⁰ O, Türkiye'de ve Avrupa'da bulunduğu sürece Kırım Tatar Parlamentosu'nun tam yetkili temsilcisi olarak Kırım Tatarlarının bağımsızlığı yolunda faaliyetlerde bulunmuştur.¹¹ Bu devrede Cafer Seydahmet, Kırım Parlamentosu Başkanı sıfatıyla Fransız ve İngiliz hükümetleri nezdinde girişimlerde bulunarak Kırım'ın Bolşevik Ruslar tarafından gasp edilen haklarını geri almak için uğraşmıştır. Kırım'ın 1919 yılındaki çalışmaları İngiliz belgelerine de yansımıştır.

12 Mart 1919 tarihinde, İstanbul'daki İngiliz Yüksek Komiserliğinden Londra'ya gönderilen bir raporda, Cafer Seydahmet Bey'in İngiliz görevlilerden *Mr. Ryan'a*, Paris'e gönderilmek istenen Kırım Tatar Parlamentosu'nun delegeleriyle ilgili bir mektup verdiği bildirilmektedir.¹² 15 Nisan 1919 tarihli bir başka belgeye göre de, Tatar Parlamentosu delegeleri 7 Nisan 1919'da İstanbul'daki İngiliz Yüksek Komiserine siyasî faaliyetlerini açıklayıcı bir mektup göndermişlerdir.¹³ 19 Nisan 1919 tarihli bir raporun ekinde ise, 15 Nisan 1919 tarihinde Kırım Tatar Parlamentosu delegeleri sıfatıyla Celiloff ile Cafer Seydahmet tarafından imzalanmış ve doğrudan İngiliz

⁷ Kurultay kararı ve yapılan hazırlıklar için bkz. Edige Kırmal, "Kırım Türklerinin Milli Mücadelesi", *Emel*, sayı 134, Ocak - Şubat 1983, s. 22 - 27.

⁸ *Ibid.*, s. 241 - 248. Ayrıca bkz. *Cafer Seydahmet Kırım'ın Günlüğü*, Haz: İsmail Otar - Ömer Özcan, Polatlı Kırım Türkleri Kültür ve Dayanışma Derneği, 2003, Ankara, s. V, X.

⁹ Edige Kırmal, "Kırım Türklerinin Milli Mücadelesi (XVI)", *Emel*, sayı 147, Mart - Nisan 1985, s. 43 - 45.

¹⁰ Cafer Seydahmet Kırım, *Bazı Hatıralar*, Emel Türk Kültürünü Araştırma ve Tanıtma Vakfı, 1993, İstanbul, s. 318.

¹¹ *Ibid.*, s. XI.

¹² F.O. 371/4007, British High Commission Constantinople, 12 March 1919, Londra kayıt no: 48120, 27 March 1919 tarih.

¹³ F.O. 371/4007, British High Commission Constantinople, 15 April 1919, Londra kayıt no: 68019, 3 May 1919. Ref. no: 515/1800.

hükümetine hitaben yazılarak İstanbul'daki İngiliz Yüksek Komiserliğine gönderilmiş bir mektup bulunmaktadır.¹⁴

İngiliz dokümanları arasındaki ilgi çekici bir başka belge de, *C.B Jerram* tarafından Londra'ya gönderilen bir mektuptur.¹⁵ Bu mektupta Jerram özetle, dostu Cafer Seydahmet'in eski Kırım Tatar hükümetinin başkanı ve Savaş Bakanı olduğundan bahsederek, onun barış konferansında Kırım Tatarlarını temsil etmek için Paris'e gitmek üzere defalarca Fransızlara başvuruda bulunduğunu, Fransız nüfuz bölgesi olarak düşünüldüğü için İngiliz hükümetinin Kırım sorununa fazla ilgi göstermediğini, bu bölge için de Gürcistan ve Finlandiya örneğinde olduğu gibi bir self-determinasyon sağlanması gerektiğini belirtmiştir. 1918 yazında Moskova'da Kırım Tatar Parlamentosu ve Cafer Seydahmet hakkında üç rapor hazırlayarak İngiliz Dışişlerine gönderdiğini bildiren Jerram, son olarak 1914'den bu yana Almanlar ve Bolşeviklerle kahramanca savaşan Kırım Tatarlarının, Kırım'daki en Bolşevik karşıtı unsur olduğunu vurgulamaktadır. Bu İngiliz diplomatı tasdikler nitelikte bir başka rapor da, 22 Mayıs 1919'da İstanbul'daki İngiliz Yüksek Komiserliği tarafından Londra'ya gönderilmiştir.¹⁶ Bu belgeyi yazan yetkili, derlediği istihbaratı aktardığı satırlarında, Seid Amet'in Türk otoriteleri tarafından İttihat ve Terakki ile olan işbirliğinden dolayı şüpheli karşılandığını ve İçişleri Bakanının hazırladığı, siyasî sebeplerle tutuklanıp İstanbul dışına çıkarılacak kişiler listesinde adının bulunduğunu bildirmiştir. İngiliz diplomat, Bolşevik karşıtı olarak tanımladığı Seydahmet'in, Rus makamlarınca da oldukça güçlü ve etkili bir hatip olarak tanımlandığını ancak çok hayalci ve tehlikesiz gördüğünü aktarmıştır.

Belgelerden anlaşıldığı kadarıyla Cafer Seydahmet Bey, çok yönlü bir siyaset izleyerek İngilizlerin desteğini almaya çalışmıştır. 19 Haziran 1919 tarihli bir rapora göre, Cafer Seydahmet ve O.K Celiloff Beyler İngiliz hükümetine yaptıkları bir müracaatla, Londra'ya resmî bir ziyaret yapma talebinde bulunmuşlardır.¹⁷ Bu isteği üstlerine bildiren diplomatın yorumu ise, Celiloff ile Seyahmet'in yeteri kadar güçlü liderler olmadıkları ve Tatarların Kırım'da nüfusun çoğunluğunu oluşturmadıkları için, ziyaretlerine izin verilmemesi gerektiği şeklindedir. Bunu takiben İngiliz dışişleri, Paris'teki İngiliz delegasyonuna gönderdiği 7 Temmuz 1919 tarihli yazıyla, Celiloff ve Seyahmed

¹⁴ F.O. 371/4007, British High Commission Constantinople, 19 April 1919, Londra kayıt no: 68103, 3 May 1919. Ref. no: 561/1800. Belge de, *Membres et delegates du Parlement tatar de Crime, (signed) O.K. Djelliff, Djafer Seidamed*, olarak geçiyor. Seydahmet'in adı, kimi kayıtlarda Seidamett, *Seidamed* ya da Seid Amet olarak da geçmektedir. Metin içindeki alıntı ve özetlerde belgelerde yazıldığı şekilde kullanılacaktır.

¹⁵ F.O. 371/4007, Constantinople May 1st 1919 tarihli, C.B Jerram'dan Mr. Hohler'e.

¹⁶ F.O 371/4007, British High Commission, Constantinople başlıklı, 22nd May, 1919 tarihli, 828/M.1800 numaralı rapor.

¹⁷ F.O 371/4007, June 19, 1919 tarih, Registry No: 86542/ W38 ve F.O 371/4007, Foreign Office başlıklı, June 19th, 1919 tarih 4069, (okunamadı) 42/W/38 numaralı A.J. Balfour'a giden rapor. Belge için, Ekler kısmına bakınız.

Beylere resmî bir ziyaret için izin verilmemesi gerektiğini bildirmiştir.¹⁸ Aynı zamanda bir başka mesaj da, İstanbul'daki İngiliz temsilci *Amiral Webb'e* yollanmış ve; "*Bay Celiloff ve Bay Cafer Seydahmet'in ziyaretlerinin hiçbir faydası görülmediğinden, taleplerinin rededilmesi*" istenmiştir.¹⁹

Bu dosyadaki Cafer Seydahmet Bey ile ilgili son belge, onun 6 Eylül 1920 tarihinde Lozan'da yazıp imzalayarak dönemin İngiltere başbakanı *David Lloyd George'a* gönderdiği dokuz sayfalık bir mektuptur.²⁰

Mektubun ilk üç sayfasında Seydahmet Bey, Çarlık Rusya'sının izlediği politikanın kötülüklerini hatırlatmış ve bu dönem boyunca insanların dinî, millî konularda baskı altında tutularak insanca yaşama haklarının ellerinden alındığı anlatılmıştır. Daha sonra gelen devrimcilerin de farklı davranmadığı ve insanları öldürüp şehirleri, köyleri yakıp yıktıkları; adaletsiz, barbarca bir yönetim kurdukları örneklerle açıklanmaya çalışılmıştır. Seydahmet Bey, daha sonra Kırım Tatarlarının nüfusuyla ilgili olarak açıklamalarda bulunmuştur. Buna göre; Kırım Tatarları 700.000 kişidir ve Kırım nüfusunun %75'ini oluşturmaktadırlar.²¹ Kırım Tatar halkının % 90'ının okuma yazma bildiğinin ve Rusların tüm el koyma ve kamulaşturmalarına rağmen, hâlâ işlenebilir toprağın %70'ine sahip olduklarının da altını çizen Cafer Seydahmet Bey, Kırım Hanlığının tarihinden de bahsederek 1774 *Küçük Kaynarca Antlaşması* ile Kırım halkının bağımsızlığının, Ruslar ve Osmanlılar tarafından kabul edildiğini, ancak *Çariçe Katerina'nın* verdiği sözleri tutmayarak Tatarların haklarını gasp etmeye devam ettiğini bildirmiştir. Dini baskı konusunda da açıklamalarda bulunarak 1805 yılında 1.556 olan cami sayısının büyük savaştan (I. Dünya Savaşı) hemen önce 729'a düşmesini örnek olarak göstermiştir. Kırım'ın bağımsızlığını yitirerek Rus işgaline uğramasının ardından, ülkeden yüzbinlerce Tatar'ın göç etmek zorunda kaldığı, yüzbinlerce hektar arazinin ellerinden zorla alınmasına rağmen, Tatarların hâlâ bölge nüfusunun çoğunluğunu oluşturduğu bir kere daha mektupta vurgulanmıştır.

Seydahmet Bey, Bolşevik devrimin ilk dönemlerinde, Tatar Milli Paramentosu'nun da toplanarak kadın, erkek ayırmaksızın tüm yurttaşlar için demokratik bir yapı oluşturduğunu; ancak daha sonra Bolşeviklerin saldırıya

¹⁸ F.O 371/4007, July 7th, 1919 tarih 1218 numaralı, 7-608/1/9/13177 kodlu, 1000143 kayıt numaralı ve 9 Jul. 1919 kayıt tarihli, *British Delegation Paris* başlıklı, Mr. Balfour'a gönderilen mesaj.

¹⁹ F.O 371/4007, (100143W38.), Foreign Office, July 18th, 1919, 5 p.m., No. 1208 kodlu mesaj.

²⁰ F.O 371/4007, 6th September 1920 Lausanne, Delegation Du Parlement De Crimee antelli kağıdına yazılmış, *To His Excellency the Rt. Hon David Lloyd George, Prime Minister of England, London*, başlıklı, *The President and Delagate of the Tartar Parliament of the Crimea*, ünvanıyla Cafer Seydahmet Bey'in el yazısı ile imzaladığı mektup. Belgenin orijinali Ekler kısmında verilmiştir.

²¹ Ayrıca parantez içinde, 1903 yılında Petersburg'da basılan *La Grande Encyclopedie Russe*'de bu oranın %88, *La Grande Encyclopedie Française*'nin son baskısında ise %99 olduğunu aktararak iddiasını desteklemeye çalışmıştır.

geçmesiyle bu yapının yıkıldığını ve Rus barbarlığının, başka bir isim altında ama daha şiddetli bir şekilde Kırım'a hâkim olduğuna dikkat çekmiştir. Bundan sonra sırasıyla Alman ve Beyaz Ordu güçlerinin işgalinde de bahseden Tatar lider, Şubat 1919'da Kırım'a daha iyi hizmet edebilmek için anavatanını terk etmeye karar verdiğini belirtmektedir.

Tüm bu açıklamaların ardından, sonuç kısmında İngiliz politikası için bir üs olabilecek Kırım'ın Tatar halkının, *İngiliz Himayesini* talep ettiği bildirilmiş ve İngiliz desteği ile Kırım Tatar ordusunun Bolşevik işgalini sona erdirerek milli bağımsızlıklarını, ana vatanlarını kurtarabileceği iddia edilmiştir. Sonraki satırlarda da mücadelenin sadece milli kuvvetler tarafından yapılacağı, gerekenin sadece İngiltere'nin Tatar ordusunun organizasyonuna yardım etmesi olduğu bildirilmiştir.²² Ayrıca Kırım Tatarlarına yapılacak bu yardımın, Rusya'daki 25 milyon Tatarın da İngiltere'nin yanında yer almasına sebep olacağı hatta İslam dünyası ile İngiltere'nin arasının da iyileşmesine yol açacağı savunulmuştur. Seydahmet Bey mektubunu, kaderleri İngiliz çıkarlarıyla örtüşen (bağlanmış) Kırım Tatar halkının taleplerinin kabul edileceği ümidinde olduğunu dile getirerek noktalamıştır. Bu mektubun ekinde de *S.Hattatoff* ve *A.Settaroff* tarafından imzalanmış ve Cafer Seydahmet Bey'in Tatar Kırım Parlamentosunun temsilcisi olduğunu gösterir bir mektup bulunmaktadır.

Kırım'ın özgürlüğü için İngiltere'ye yaklaşmaya çalışan Tatar liderler, aradıkları yardımı bulamamış ve topraklarını yabancı boyunduruğundan kurtarmayı başaramamışlardır. Cafer Seydahmet Bey'in, İngiltere'nin desteğini almaya yönelik çabalarıyla ilgili bilgiler, şimdiye kadar yayımlanmış olan hatıralarında görülememiştir. Bu bağlamda, yukarıda kısaca irdelemeye çalıştığımız raporların, Kırım Tatarlarının bağımsızlık mücadelesi hakkındaki araştırmalara küçük de olsa bir katkıda bulunacağını düşünüyoruz.

KAYNAKLAR

British Foreign Office, Year 1919, Reel 41, Volume: 4007.

Cafer Seydahmet Kırimer'in Günlüğü, Haz: İsmail Otar - Ömer Özcan, Polatlı Kırım Türkleri Kültür ve Dayanışma Derneği, 2003, Ankara.

Kırimal, Edige, "Kırım Türklerinin Milli Mücadelesi", *Emel*, sayı 134, Ocak-Şubat, 1983, s. 22-27.

--- "Kırım Türklerinin Milli Mücadelesi (XVI)", *Emel*, sayı 147, Mart - Nisan 1985, s. 43- 45.

Kırimer, Cafer Seydahmet, *Bazı Hatıralar*, Emel Türk Kültürünü Araştırma ve Tanıtma Vakfı, 1993, İstanbul.

Kırımlı, Hakan, *Kırım Tatarlarında Milli Kimlik ve Milli Hareketler (1905-1916)*, Türk Tarih Kurumu Yayınevi, 1996, Ankara.

²² Burada amaç şüphesiz, İngilizleri insan kaybı yaşamayacakları konusunda ikna etmektir.

EKLER

246

FORN OFFICE

June 19th, 1919.

10.069.

(S. 42/W/38)

Sir:-

I have to transmit to you a copy of a despatch from the High Commissioner at Constantinople, relative to the aims of the Tartar population of the Crimea, and to a request for facilities on the part of Messrs. O.K. Djellioff and Djafer Seid Amet to proceed on an official visit to London. It is proposed not to grant the desired facilities as it is considered that the case of these two gentlemen is not a sufficiently strong one, in view of the fact that the Tartars do not constitute the majority of the population of the Crimea.

I would however be glad of your observations before replying to Admiral Webb.

I have the honour to be
with the highest respect,

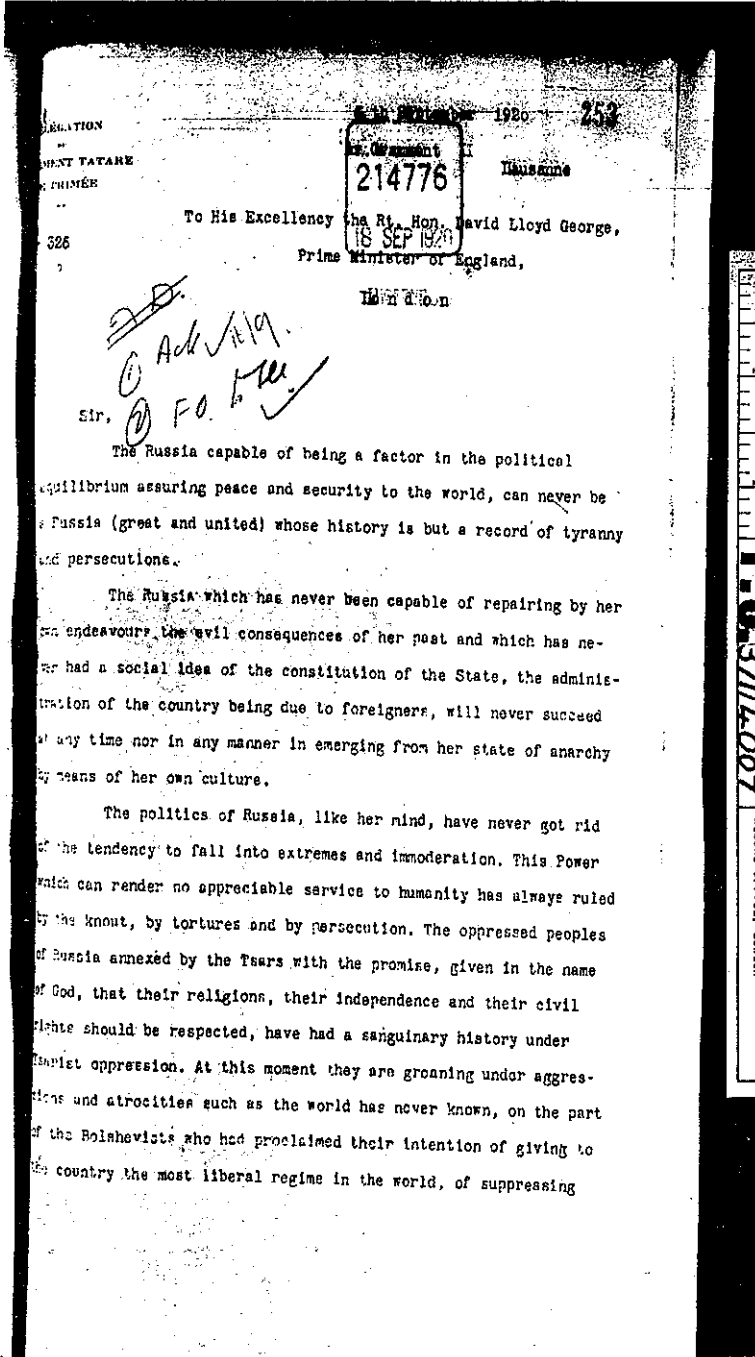
Sir,
Your most obedient
humble Servant,

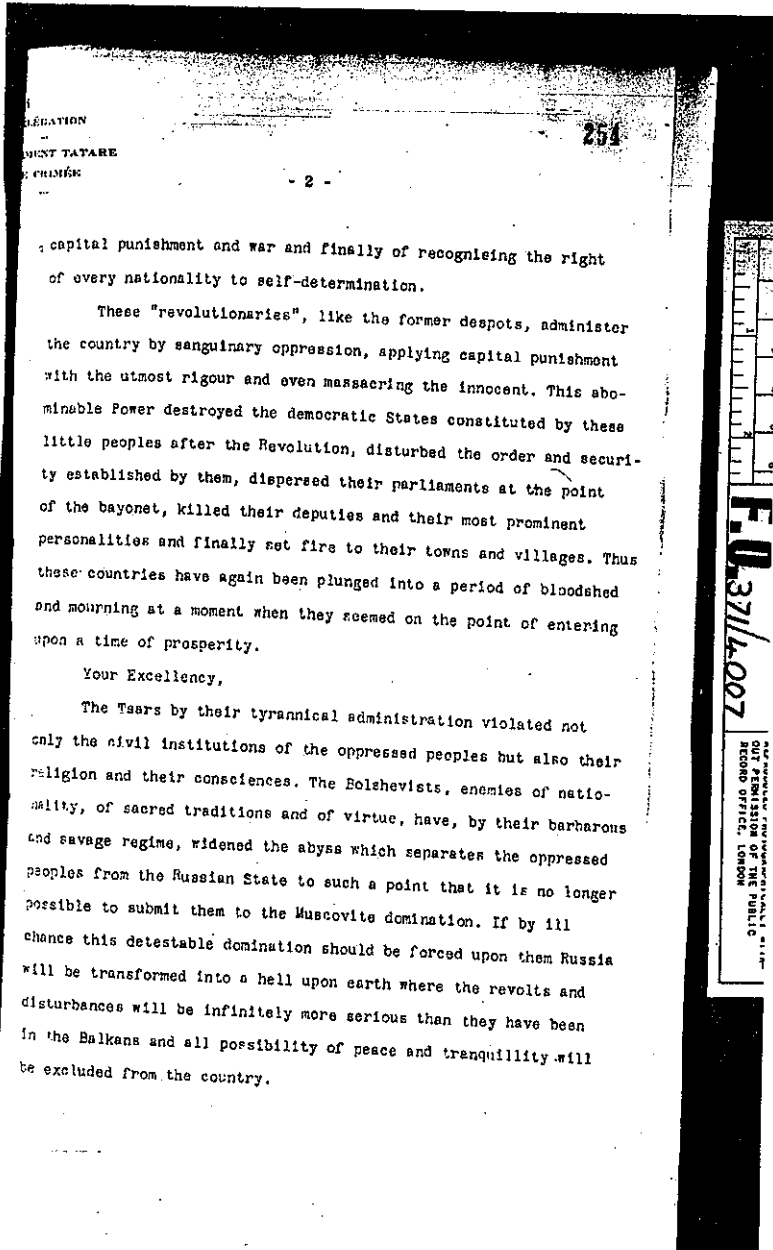
Right Honourable

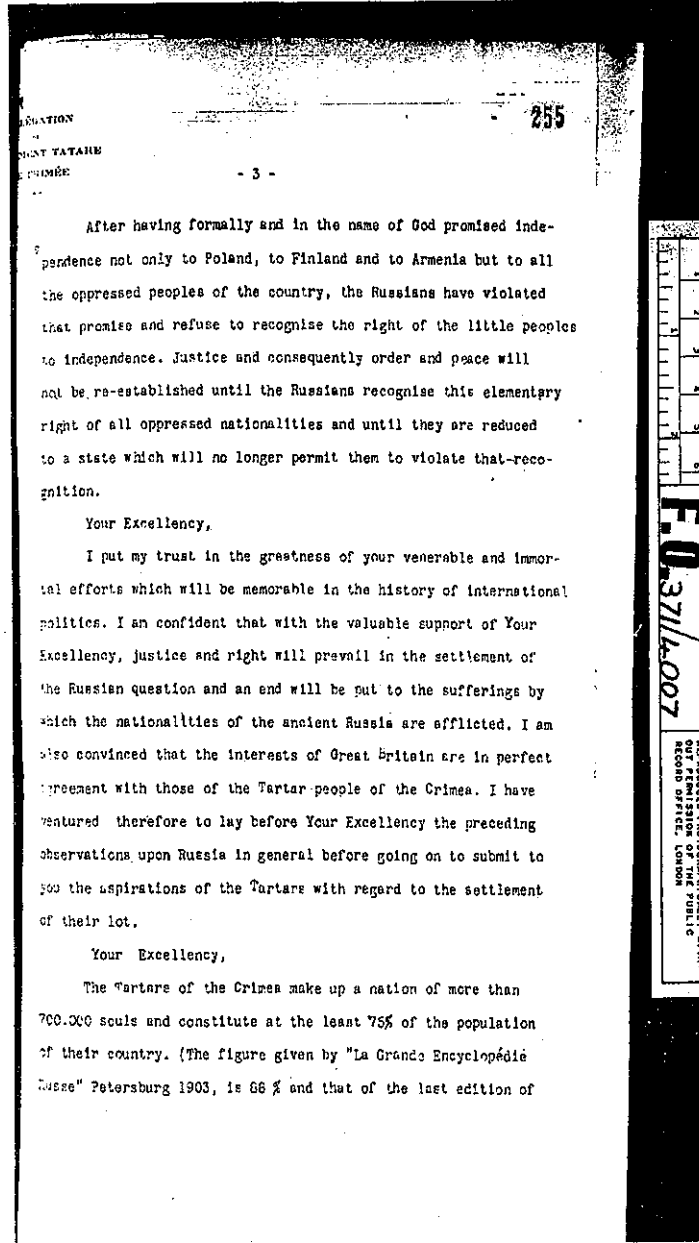
A.J. Balfour, O.M., M.P.

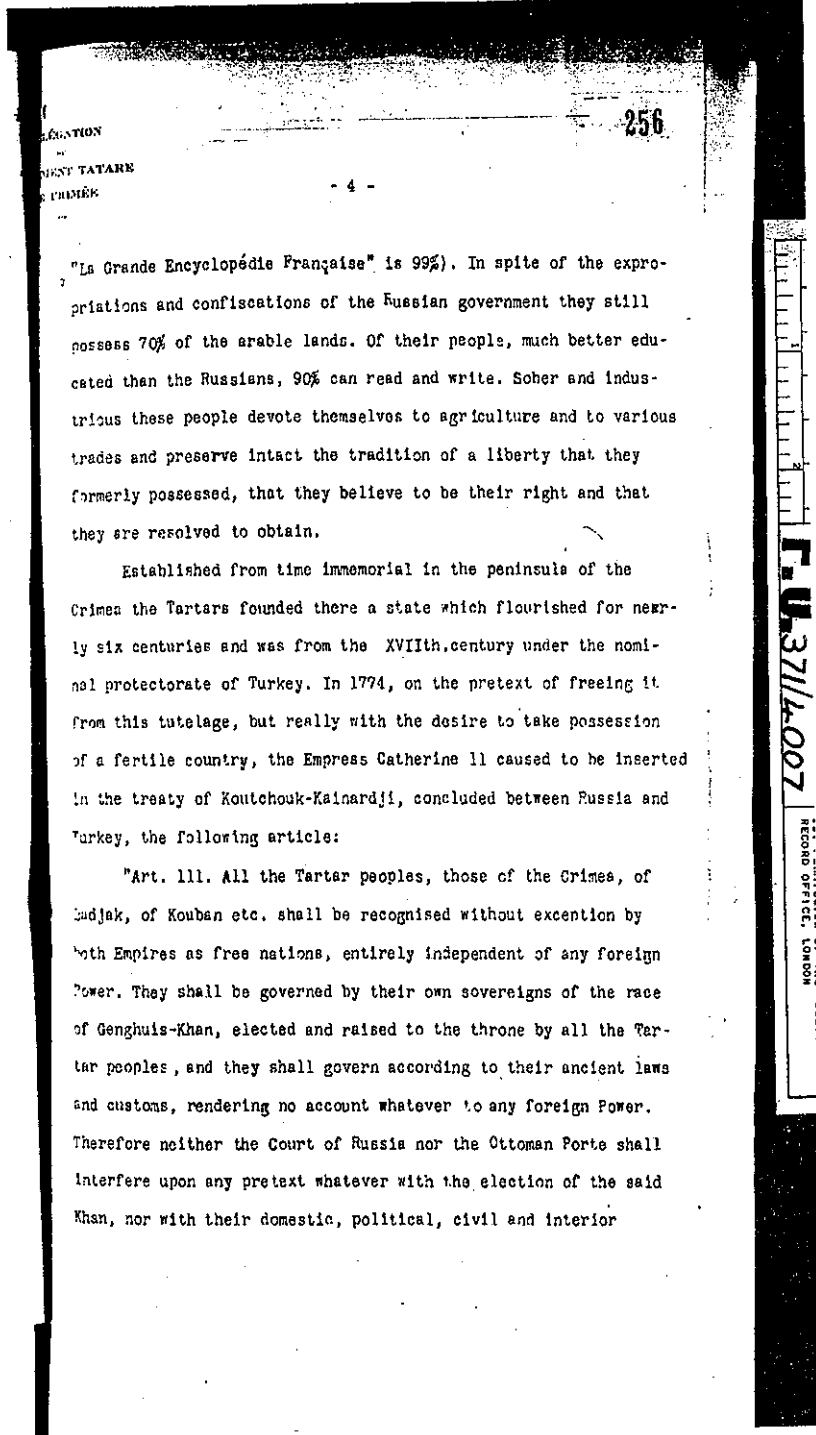
etc., etc., etc.

7
6
5
4
3
2
1
F.O. 371/4007
REPRODUCED PHOTOGRAPHICALLY WITH-
OUT PERMISSION OF THE PUBLIC
RECORD OFFICE, LONDON

DECLARATION
OF THE
TARTAR NATION
IN CRIMEA

257

- 5 -

affairs but on the contrary shall acknowledge and consider the said Tartar nation in its political and civil state to be on the same footing as the other Powers who govern themselves and depend upon God alone."

In spite of these solemn promises where the name of God is invoked, the Empress of all the Russias, who only proposed this pact in order to isolate the Crimea politically, took possession of this territory in 1783 after having massacred 30.000 of its peaceful inhabitants, men and women. On the 8th. of April of the same year Catherine II published a manifesto in which she declared "the annulment of the reciprocal obligations relative to the liberty and independence of the Tartar peoples" but promised on the other hand "solemnly and irrevocably for herself and for her successors" to respect the customs and usages of the Crimea and to grant its inhabitants "all the rights and advantages of the corresponding classes in Russia". It was to be foreseen that after a first perjury, the sovereigns of Russia would not trouble to observe the new engagements more faithfully.

Indeed, from the time of the loss of her independence, the Crimea was submitted to an iniquitous regime. Her religion was violated. By hundreds her mosques were suppressed, destroyed, changed into orthodox churches and their number which in 1805 was still 1.556 was reduced in the year before the Great War to 729. In the same time the number of "imans" (ecclesiastics) fell from 5.139 to 342. Pilgrimages to Mecca were strictly forbidden by "administrative" that is to say purely arbitrary regulations. Of the religious

F.O. 371/4.007
RECORD OFFICE, LONDON

EMIGRATION
OF
THE
TARTARS
FROM
CRIMEA

- 6 -

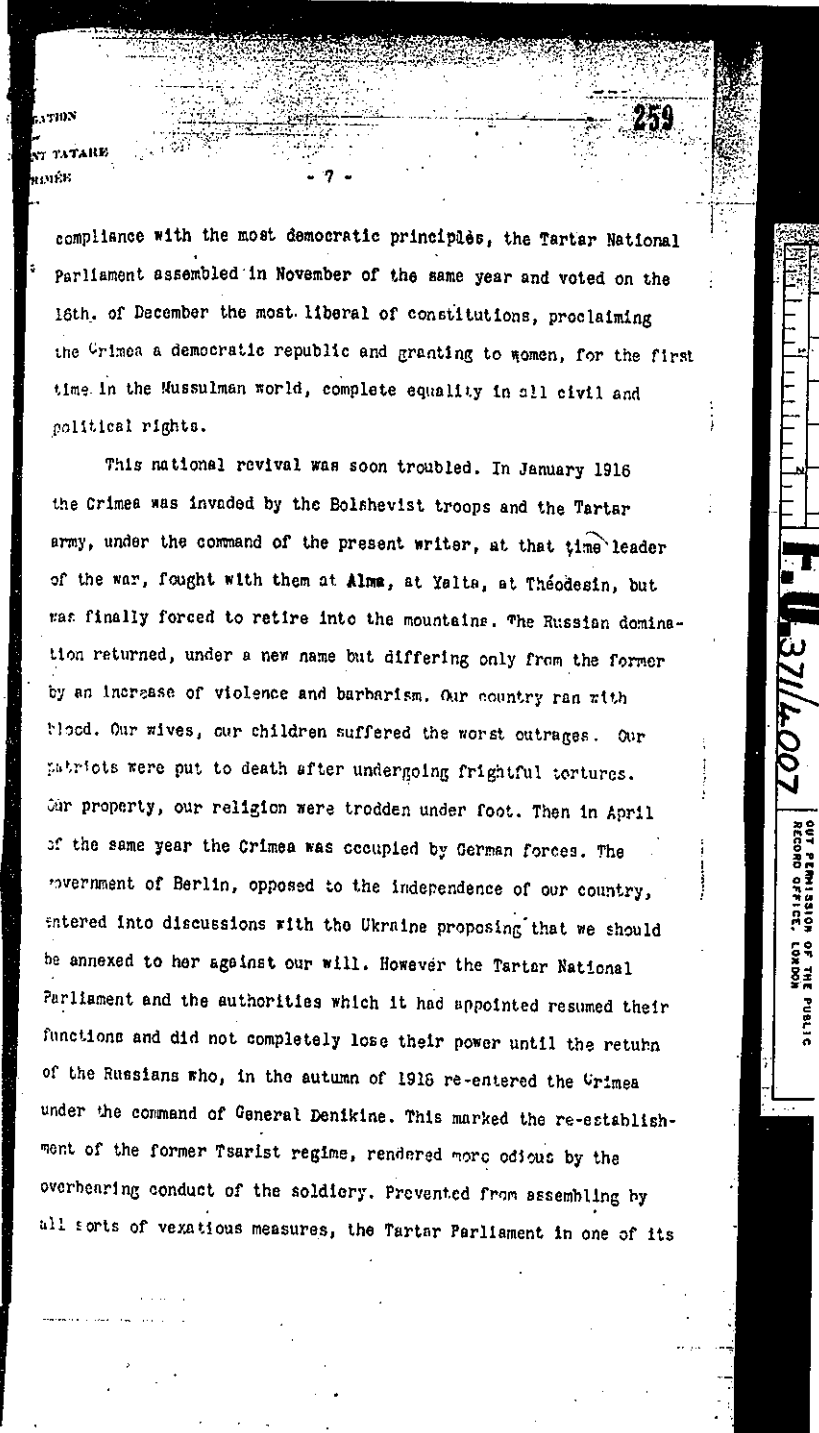
possessions of the Mussulmans (the vakoufs), which at the beginning of the occupation exceeded 300.000 hectares, 213000 were confiscated and offered to the dignatarios of St.Petersburg. Mussulman teaching was persecuted. Our primary and high schools were closed or else reduced to an indigence that paralysed their utility. Neither was private property respected. Already in 1790 the Marshal of the Russian nobility in the Crimea decreed that only the Tartars who were considered as nobles should retain their possessions. A general spoliation followed. In 1790, that is to say seven years after the Russian conquest, 180.000 Tartars had already left the country and 600 native villages were deserted. This emigration more or less intense continued during the whole of the following century. The population declined. At the time of the Crimean war 120.000 Tartars, flying from the reprisals to which their sympathies with the Allies had given rise, embarked for Turkey and for Asia minor. Again in 1860-62 fugitives to the number of 10.000 sought shelter from a regime of general and severer persecution instituted at the time of the Polish revolution.

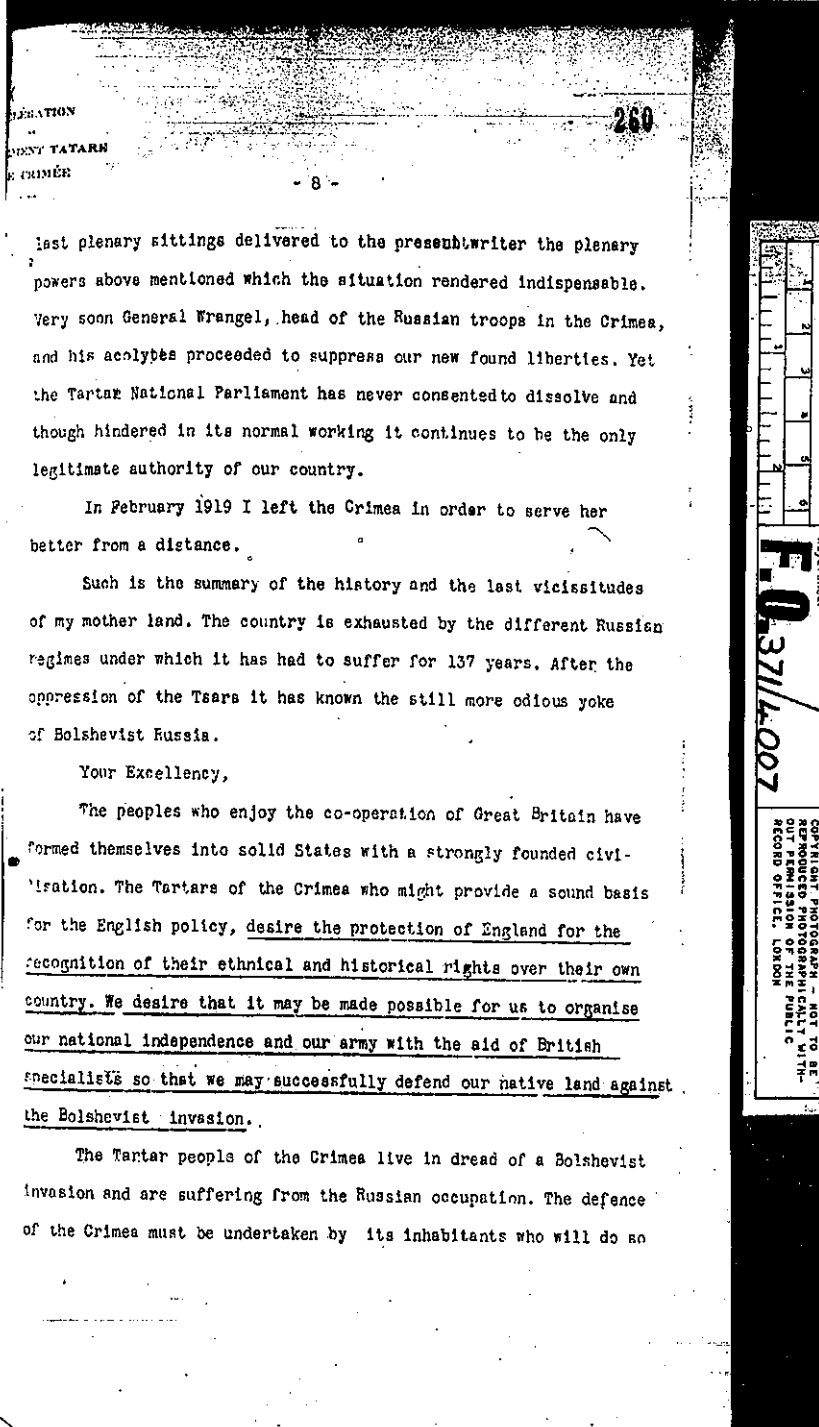
Notwithstanding this disastrous emigration and the arrival of a crowd of foreigners, mostly Russians, the Tartars as we have already said still form the enormous majority of the local population. In spite of persecutions the love of their mother land binds them to her much more than the hope of easily earned wealth retains the floating foreign population.

It is comprehensible that the Tartar nation, so heavily oppressed, should have been one of the first to take advantage of the chances offered by the Russian revolution of 1917. Elected in

F. U. 371/L. 007

OUR REPLICATION OF THE PUBLIC
RECORD OFFICE, LONDON

OPERATION
TARTAR
CRIMEA

260

- 8 -

last plenary sittings delivered to the presentwriter the plenary powers above mentioned which the situation rendered indispensable. Very soon General Wrangel, head of the Russian troops in the Crimea, and his acolytes proceeded to suppress our new found liberties. Yet the Tartar National Parliament has never consented to dissolve and though hindered in its normal working it continues to be the only legitimate authority of our country.

In February 1919 I left the Crimea in order to serve her better from a distance.

Such is the summary of the history and the last vicissitudes of my mother land. The country is exhausted by the different Russian regimes under which it has had to suffer for 137 years. After the oppression of the Tsars it has known the still more odious yoke of Bolshevik Russia.

Your Excellency,

The peoples who enjoy the co-operation of Great Britain have formed themselves into solid States with a strongly founded civilisation. The Tartars of the Crimea who might provide a sound basis for the English policy, desire the protection of England for the recognition of their ethnical and historical rights over their own country. We desire that it may be made possible for us to organise our national independence and our army with the aid of British specialists so that we may successfully defend our native land against the Bolshevik invasion.

The Tartar people of the Crimea live in dread of a Bolshevik invasion and are suffering from the Russian occupation. The defence of the Crimea must be undertaken by its inhabitants who will do so

PUBLIC RECORD OFFICE
F.O. 371/L.007
COPYRIGHT PHOTOGRAPH - NOT TO BE REPRODUCED OR TRANSMITTED IN ANY FORM OR BY ANY MEANS WITHOUT THE PERMISSION OF THE RECORD OFFICE, LONDON

RESOLUTION
OF THE
TARTAR PARLIAMANT
OF THE CRIMEA

261

- 9 -

with the greatest enthusiasm none being more devoted than they to the sacred soil of their mother land .It rests with England to assure us the possibility of defending our country by granting us her aid in the organisation of our national army .

Your Excellency,

The support accorded to the Tartars of the Crimea will earn for England the gratitude of all the Tartars of Russia who number 25 millions. The faithful attachment manifested to England by the Tartars will produce an excellent impression upon all Mussulman peoples whom other are trying to lead into perilous paths, This act will clearly prove the good-will of England with regard to the Mussulman peoples.

Trusting that the supplication of the Tartar people, whose fate is closely bound up with the interests of Great Britain, will not be rejected, I humbly beg Your Excellency to accept the expression of my highest consideration.

Gjaffer Sidani
The President and Delegate
of the Tartar Parliament
of the Crimea.

1
2
3
4
5
6
7
8
9
10
11
12
13
14
15
16
17
18
19
20
21
22
23
24
25
26
27
28
29
30
31
32
33
34
35
36
37
38
39
40
41
42
43
44
45
46
47
48
49
50
51
52
53
54
55
56
57
58
59
60
61
62
63
64
65
66
67
68
69
70
71
72
73
74
75
76
77
78
79
80
81
82
83
84
85
86
87
88
89
90
91
92
93
94
95
96
97
98
99
100
101
102
103
104
105
106
107
108
109
110
111
112
113
114
115
116
117
118
119
120
121
122
123
124
125
126
127
128
129
130
131
132
133
134
135
136
137
138
139
140
141
142
143
144
145
146
147
148
149
150
151
152
153
154
155
156
157
158
159
160
161
162
163
164
165
166
167
168
169
170
171
172
173
174
175
176
177
178
179
180
181
182
183
184
185
186
187
188
189
190
191
192
193
194
195
196
197
198
199
200
201
202
203
204
205
206
207
208
209
210
211
212
213
214
215
216
217
218
219
220
221
222
223
224
225
226
227
228
229
230
231
232
233
234
235
236
237
238
239
240
241
242
243
244
245
246
247
248
249
250
251
252
253
254
255
256
257
258
259
260
261
262
263
264
265
266
267
268
269
270
271
272
273
274
275
276
277
278
279
280
281
282
283
284
285
286
287
288
289
290
291
292
293
294
295
296
297
298
299
300
301
302
303
304
305
306
307
308
309
310
311
312
313
314
315
316
317
318
319
320
321
322
323
324
325
326
327
328
329
330
331
332
333
334
335
336
337
338
339
340
341
342
343
344
345
346
347
348
349
350
351
352
353
354
355
356
357
358
359
360
361
362
363
364
365
366
367
368
369
370
371
372
373
374
375
376
377
378
379
380
381
382
383
384
385
386
387
388
389
390
391
392
393
394
395
396
397
398
399
400
401
402
403
404
405
406
407
408
409
410
411
412
413
414
415
416
417
418
419
420
421
422
423
424
425
426
427
428
429
430
431
432
433
434
435
436
437
438
439
440
441
442
443
444
445
446
447
448
449
450
451
452
453
454
455
456
457
458
459
460
461
462
463
464
465
466
467
468
469
470
471
472
473
474
475
476
477
478
479
480
481
482
483
484
485
486
487
488
489
490
491
492
493
494
495
496
497
498
499
500
501
502
503
504
505
506
507
508
509
510
511
512
513
514
515
516
517
518
519
520
521
522
523
524
525
526
527
528
529
530
531
532
533
534
535
536
537
538
539
540
541
542
543
544
545
546
547
548
549
550
551
552
553
554
555
556
557
558
559
560
561
562
563
564
565
566
567
568
569
570
571
572
573
574
575
576
577
578
579
580
581
582
583
584
585
586
587
588
589
590
591
592
593
594
595
596
597
598
599
600
601
602
603
604
605
606
607
608
609
610
611
612
613
614
615
616
617
618
619
620
621
622
623
624
625
626
627
628
629
630
631
632
633
634
635
636
637
638
639
640
641
642
643
644
645
646
647
648
649
650
651
652
653
654
655
656
657
658
659
660
661
662
663
664
665
666
667
668
669
670
671
672
673
674
675
676
677
678
679
680
681
682
683
684
685
686
687
688
689
690
691
692
693
694
695
696
697
698
699
700
701
702
703
704
705
706
707
708
709
710
711
712
713
714
715
716
717
718
719
720
721
722
723
724
725
726
727
728
729
730
731
732
733
734
735
736
737
738
739
740
741
742
743
744
745
746
747
748
749
750
751
752
753
754
755
756
757
758
759
760
761
762
763
764
765
766
767
768
769
770
771
772
773
774
775
776
777
778
779
780
781
782
783
784
785
786
787
788
789
790
791
792
793
794
795
796
797
798
799
800
801
802
803
804
805
806
807
808
809
810
811
812
813
814
815
816
817
818
819
820
821
822
823
824
825
826
827
828
829
830
831
832
833
834
835
836
837
838
839
840
841
842
843
844
845
846
847
848
849
850
851
852
853
854
855
856
857
858
859
860
861
862
863
864
865
866
867
868
869
870
871
872
873
874
875
876
877
878
879
880
881
882
883
884
885
886
887
888
889
890
891
892
893
894
895
896
897
898
899
900
901
902
903
904
905
906
907
908
909
910
911
912
913
914
915
916
917
918
919
920
921
922
923
924
925
926
927
928
929
930
931
932
933
934
935
936
937
938
939
940
941
942
943
944
945
946
947
948
949
950
951
952
953
954
955
956
957
958
959
960
961
962
963
964
965
966
967
968
969
970
971
972
973
974
975
976
977
978
979
980
981
982
983
984
985
986
987
988
989
990
991
992
993
994
995
996
997
998
999
1000

F.O. 371/4007

REPRODUCED AND FORWARDED BY THE
OFFICE OF THE PUBLIC RECORDS
OFFICE, LONDON

